

Beheer van het grondwater

Marieke Prins

Beheer van het grondwater

- Bevoegdheden en rollen
- Handelingsperspectief
- Waterwinlocaties
- Grondwaterrichtlijn
- Wateractiviteiten
- Grondwaterambities

Bevoegdheden en rollen ten aanzien van grondwater

Provincie

- Gebiedsgerichte coördinatie
- Toedeler beheer van regionale wateren (en dus ook grondwater)
- Toezichthouder beheer van watersystemen waterschap
- Specifieke taken gericht op grondwater:
  - bescherming grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden
  - regionale waterprogramma –oa strategisch waterbeleid / uitvoering Grondwaterrichtlijn
  - monitoringsprogramma waterkwaliteit KRW - grondwaterlichamen
  - Bevoegd Gezag vergunningplichtige wateronttrekkingsactiviteiten land en regionale wateren

Bevoegdheden en rollen ten aanzien van grondwater

Waterschap

- Beheer van regionale wateren (en dus ook grondwater)
- Mogelijkheid vergunningplicht wateractiviteiten in waterschapsverordening
- Mogelijkheid opnemen regels wateractiviteiten in waterschapsverordening
- Opstellen waterbeheerprogramma
  - rekening houdend met regionaal waterprogramma
  - o.a. maatregelen ter uitvoering Grondwaterrichtlijn

Bevoegdheden en rollen ten aanzien van grondwater

Gemeente

- Primair verantwoordelijk beheer van de fysieke leefomgeving (o.a. beschermen gezondheid en t milieu)
- Mogelijkheid regels in omgevingsplan (en ook verordeningen)
  - Gericht op doelen Ow
  - Activiteiten met gevolgen voor fysieke leefomgeving
- Evenwichtige toedeling van functies aan locaties in omgevingsplan
  - en andere regels die met het oog daarop nodig zijn!
- Bodem- en grondwaterkwaliteit onderdeel van fysieke leefomgeving en
  - draagt bij aan een goede gezondheid en goed milieu
  - is mede bepalend welke functies al dan niet geschikt zijn

Handelingsperspectief

Provincie

- Maatregelen opnemen in regionale waterprogramma
- Regels opnemen in omgevingsverordening
  - Wateractiviteiten
  - Beschermen grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden
  - Locatiespecifieke regels
  - Instructieregel gericht op:
    - Waterschapsverordening voor wateractiviteiten
    - Omgevingsplan voor bouw- en milieubelastende activiteiten

Waterschap

- Maatregelen opnemen in waterbeheerprogramma
- Regels opnemen in waterschapsverordening voor wateractiviteiten

Gemeente

- Maatregelen opnemen in onverplicht programma
- (locatiespecifieke) regels opnemen in omgevingsplan

Waterwinlocaties (Art. 7 KRW)

Regionaal waterprogramma

- Legt maatschappelijke functie drinkwatervoorziening vast
- Wijst waterwinlocaties aan
- Maatregelen gericht op **voorkomen** verhoogde zuiveringsinspanning en **streven** naar verlagen zuiveringsinspanning

NB. Uit monitoringsprogramma moet blijken dat maatregelen noodzakelijk zijn

- Aandacht voor signaleringswaarde ter plaatse van innamepunt en opkomende stoffen
- Signaleringswaarde = drinkwaternorm $\neq$ omgevingswaarde

Grondwaterrichtlijn

Doelen

- Goede toestand behalen en behouden
- Ombuigen significante en aanhoudend stijgende trends
- Voorkomen en beperken van de inbreng van stoffen naar het grondwater

Monitoringsprogramma tezamen met nationaal waterprogramma. Regionaal waterprogramma en waterbeheerprogramma geven uitvoering aan de Grondwaterrichtlijn.

Goede Chemische Toestand

- Schaalniveau is het grondwaterlichaam
- Kwaliteit wordt getoetst ahv beperkt aantal stoffen (grondwaterkwaliteitsnormen x 2, drempelwaarden x 6)
- Provincie:
  - Voert monitoringsprogramma grondwaterlichamen uit
  - Bepaalt chemische toestand
  - Neemt maatregelen op in regionaal waterprogramma indien nodig

Ombuigen significante en aanhoudend stijgende trends

- Gaat over vaststellen trends in stoffen die chemische toestand bepalen (grondwaterkwaliteitsnormen/drempelwaarden)
- Gaat ook over: uitvoeren **aanvullende trendbeoordelingen van bestaande verontreinigingspluimen**
- Aan de orde indien er een risico is op:
  - Verspreiden
  - Verslechteren goede chemische toestand
  - Menselijke gezondheid en het milieu

Aanvullende trendbeoordeling bestaande verontreinigingspluimen onderdeel van monitoringsprogramma grondwaterlichamen (uitvoering door provincie)

Voorkomen en beperken inbreng van stoffen in het grondwater

- Maatregelen nodig indien er sprake is van een inbreng
- Onderscheid tussen:
  - gevaarlijke stoffen - iets is snel een inbreng en alle mogelijke maatregelen om inbreng te **voorkomen**
  - Overige stoffen – iets is minder snel een inbreng en maatregelen obv beste praktijken ter **beperking** van de inbreng
- Uitzonderingsbepalingen (o.a. te lage concentratie/omvang dan wel onevenredig kostbare maatregelen)
  - Beroep op uitzondering geldt per inbreng en niet collectief

Maatregelen ter voorkomen en beperken van inbreng van stoffen in het grondwater landen in nationaal waterprogramma, regionaal waterprogramma en waterbeheerprogramma.

Grondwaternormen in overweging

Voorkeurswaarde (VKW)

- Grens tussen schoon en antropogeen beïnvloedt
- Mogelijke toepassingsmogelijkheden:
  - Zorgplicht
  - Duiden inbreng gevaarlijke stoffen

Triggerwaarde (TW)

- grens tussen niet schoon en geen risico's voor mens/milieu en niet schoon en risico's voor mens/milieu niet uit te sluiten
- Mogelijke toepassingsmogelijkheden:
  - Uitsluiten verontreinigingspluimen met geen risico voor menselijke gezondheid en milieu
  - Uitsluiten inbreng overige stoffen in het grondwater
  - Grens voor risicobeoordeling ikv toevalsvondst.

Wateractiviteiten

Centraal vs decentraal

- Centraal: vergunningsplichtig en rijkswateren
- Decentraal: de rest

Beoordeling vergunningplichtige wateractiviteiten

- Dragend vermogen
- Normen voor infiltreren water met oog op onttrekken
- Rekening houden met beïnvloeding bestaande grondwaterverontreinigingen?

Opname regels overige wateractiviteiten in omgevingsverordening en waterschapsverordening
Mogelijkheid tot afwijken dan wel instellen vergunningplicht

Grondwaterambities Gemeente

Aanleiding om – los van GWR/KRW verplichtingen – aan de slag te gaan met grondwater:

Maatschappelijk opgaven in een gebied

- bv klimaatadaptatie, voorkoming hittestress, gebruik maken van bodemenergie, aantrekken van industrieën met een grondwaterbelang, creëren grondwaterafhankelijke natuur, eigen ambities tav schoon en gezond grondwater

Wanneer moet je wat?

- Bij toedeling functies met benodigde grondwaterkwaliteit
- Indien noodzakelijk voor beschermen milieu en gezondheid

Regels alleen noodzakelijk indien deze al niet in omgevingsverordening/ waterschapsverordening opgenomen zijn.

GRONDWATER IS VERSNIPPERD. Zorg zelf voor samenhang. SAMENWERKEN (aan de voorkant) LOONT!

Tot slot

- Grondwater is een collectief goed en van ons allen. Samen kunnen we het beheren.
- Het begint met het strategische waterbeleid van de provincie en haar regionale waterprogramma ter uitvoering van de KRW/GWR.
- Regels volgen in de verordeningen en daarna in het omgevingsplan.
- Voor goed grondwaterbeheer hebben we alle overheden nodig!
- Zoek elkaar op en versterk elkaar!

Stellingen

“Het is logisch dat het omgevingsplan het belangrijkste regelgevend instrument wordt voor de bodem”

“Kleinschalig grondverzet is de moeite van het regelen niet waard”

“De bodem is klaar voor de Ow”

“Beheer van grondwater is complex totdat je het samen regelt”